

★★★★
**JAAR
VERSLAG**
2021

★★★★
**FOUR
FREEDOMS**
door het jaar
heen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Lesboek <i>Four Freedoms in de klas</i> Januari	5
3. <i>Four Freedoms Experience in Bevrijdingsmuseum</i> Maart	4
4. Filmscreening <i>Days of May & The Forgotten Battle</i> Maart	5
5. Uitgestelde <i>Four Freedoms Awards 2020</i> April	6
6. <i>Bevrijdingsfestival Zeeland</i> Mei	7
7. Première documentaire ' <i>Allemaal Mensen</i> ' Mei	9
8. In gesprek met <i>Typhoon</i> Juni	10
9. Herdenking <i>Slavernijverleden (Keti Koti)</i> Juli	11
10. Educatieprogramma <i>Film by the Sea</i> September	12
11. <i>Black Achievement Month</i> Oktober	13
12. <i>Literaire Tocht</i> Oktober	14
13. Filmscreening <i>Drie Vrouwen: Over Slavernij en Vrijheid</i> November	15
14. <i>Vrijheidscollege met Dieuwertje Blok</i> November	16
15. <i>Festival Na de Strijd</i> November	17

LONDON FILM SCHOOL PRESENTS BLANC FILM PRESENTS MEIDAGEN STARRING TOMER PAWLICKI STEEF VERHEIJEN SLITZE VAN DER MEER BART DOEMEN
BART KLOP ENZO COENEN EMILE OSINGA PRODUCED BY THOMAS MATAHERU EDITOR JOLIJN VAN RINSUM MUSIC BY JURI FERRELLI

blanc.
film

LONDON
FILM SCHOOL
Presenting

PRINCE BERNHARD
CULTUURFONDS

★★★★★
2021

eurogrip
YOUR EYE FOR MOVEMENT
eurogrip.com

STAY FRIENDS
MEET UP

1. Inleiding

In 2020 gebeurde het voor het eerst in de geschiedenis van het jaarprogramma van 'Four Freedoms door het jaar heen' dat veel activiteiten niet fysiek konden plaatsvinden. Wat we toen niet wisten was dat we ook in 2021 nog volop met corona en de bijbehorende maatregelen te maken zouden hebben.

Tijdens de coronapandemie hebben we veel geleerd over het anders organiseren van evenementen. Zo konden activiteiten en evenementen met passende maatregelen of op een heel andere manier georganiseerd worden. Dat was niet altijd leuk, vaak wennen, maar zeker niet in alle gevallen minder succesvol. Het Bevrijdingsfestival Zeeland 2021 is daar een goed voorbeeld van.

Het coronavirus veroorzaakte veel leed en bracht forse beperkingen met zich mee. Regelmatig werden coronamaatregelen vergeleken met situaties in de Tweede Wereldoorlog. Wat weer regelmatig tot felle tegenreacties leidde. Absolute onvrijheid in een dictatuur of tijdelijke onvrijheid in een vrije samenleving?

Als werkgroep hebben we ervaren dat vrijheid (ook) een ruimte is waar je samen vorm aan kunt geven. Vrijheid als zoektocht naar een andere invulling. Vrijheid als blijvend werk in uitvoering. Ook, of juist, in tijden van onvrijheid.

Werkgroep Four Freedoms door het jaar heen

2. Lesboek Four Freedoms in de klas | Januari

Soms heeft een nadeel ook een voordeel. Toen de Four Freedoms Awards in 2020 vanwege corona niet doorgingen was er wel ruimte voor een alternatief: digitale gastlessen. In plaats van mooi aangekleed in de Nieuwe Kerk te zitten gaven medewerkers van de Roosevelt Foundation, het University College Roosevelt en het RIAS gastlessen op Zeeuwse scholen. Dit beviel zo goed dat de vraag kwam of het lesmateriaal niet permanent beschikbaar was.

Gastlessen en inspiratiemateriaal

Het antwoord hierop werd op woensdag 6 januari gepresenteerd: een boek van meer dan 100 pagina's met gastlessen en inspiratiemateriaal op alle schoolniveaus. Het is geschreven onder leiding van Barbara Oomen, van de Roosevelt Foundation/UCR, door experts als Cees Heere, Nico Out en Lisenne Delgado.

Online boekpresentatie

Op de lanceringsdag werd een online boekpresentatie gehouden vanuit de prachtige 'Four Freedoms' zaal in de Abdij van Middelburg. Han Polman, Commissaris van de Koning en voorzitter Roosevelt Foundation vertelde over de bijzondere betekenis van 6 januari (het was precies 80 jaar geleden dat Roosevelt de Four Freedoms speech hield). Daarnaast kreeg docente Reina van der Korput het eerste exemplaar overhandigd en gingen docenten en beleidsmakers onder leiding van mensen als Job Cohen in gesprek over vrijheid in de klas. Tijdens de boekpresentatie waren ook leerlingen aanwezig die vertelden over hoe zij de gastlessen hebben ervaren.

3. Four Freedoms Experience in Bevrijdingsmuseum | Maart

Tachtig jaar nadat president Franklin D. Roosevelt zijn beroemde speech over de Vier Vrijheden hield, opende het Bevrijdingsmuseum Zeeland in maart 2021 de Four Freedoms Experience. Daarmee is de inrichting van het vernieuwde museum helemaal compleet. Al blijven ze natuurlijk altijd vernieuwen.

Vier vrijheden van Roosevelt

Vrijheid is niet alleen een geestelijk welbevinden, maar een

opdracht aan iedereen. 'In vrijheid kunnen leven, is geen vanzelfsprekendheid!' Een spreuk die helaas steeds meer een cliché wordt. De Amerikaanse president Roosevelt formuleerde in januari 1941 de Vier Vrijheden. Deze zijn nodig voor een menswaardige wereld. De Vier Vrijheden zijn: vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, vrijheid van vrees, en vrijheid van gebrek. Ze zijn opgenomen in de Algemene Verklaring van de Rechten van de Mens. Het bleken vrijheden die een gevecht rechtvaardigen en opoffering waard zijn, toen en nu.

Podium voor historische context

Het Bevrijdingsmuseum Zeeland laat zien dat de strijd voor en het verbeteren van vrijheid nog steeds een actueel thema is dat ons allemaal aangaat. De verbinding met de jaarlijkse uitreiking van de Four Freedoms Awards (afwisselend in Middelburg

en New York) maakt dit thema voor een breed publiek interessant. Ook voor jongeren, door de betrokkenheid van gerenommeerde Four Freedoms laureaten zoals Kofi Annan, Angela Merkel en Malala Yousafzai. Deze vooraanstaande wereldburgers stellen onderwerpen aan de orde. Bijvoorbeeld de emancipatie van vrouwen en meisjes, het belang van een religieus dialoog, de bestrijding van armoede en analfabetisme, en duurzame ontwikkeling voor toekomstige generaties. Hiervoor biedt het Bevrijdingsmuseum Zeeland een podium in de historische context van de Vier Vrijheden.

De Four Freedoms Experience is te bekijken tijdens de reguliere openingstijden van het museum, die te vinden zijn via <https://bevdrijdingsmuseumzeeland.nl/>.

4. Filmscreening Days of May & The Forgotten Battle | Maart

Op 29 maart 2021 werd door het Roosevelt Institute of American Studies (RIAS) een filmvertoning en Roosevelt Lecture georganiseerd over het bombardement van Middelburg op 17 mei 1940.

Dit bijzondere publieksevenement begon met een screening van de film Meidagen/Days of May door de jonge Italiaanse filmmaker Juri Ferri, ooit stagiair geweest op het RIAS. Ferri, de kleinzoon van een Nederlander die als soldaat het bombardement meegemaakt heeft, studeerde aan UCR en behaalde vervolgens een MA in Filmmaking aan de London Film School. Hij maakte deze film als afstudeerproject, op basis van de dagboeken van zijn grootvader. Na de filmvertoning gaf de Middelburgse historicus en archivist Peter Sijnke een Roosevelt Lecture over het begin van de Tweede Wereldoorlog in Middelburg en de evenementen rondom het bombardement van de stad in 1940. Het evenement, dat online gehouden werd en door meer dan 75 mensen bijgewoond, werd afgesloten met een discussie tussen Ferri, Sijnke en het publiek over de gevolgen van de oorlog en de ervaringen van Nederlandse soldaten zoals de grootvader van Ferri.

5. Uitgestelde Four Freedoms Awards 2020 | April

In 2020 kon de uitreiking van de Four Freedoms Awards vanwege de uitbraak van de coronapandemie voor het eerst in bijna 40 jaar niet doorgaan. Ook in 2021 bleek het nog niet mogelijk een fysieke uitreiking te houden en werden de Four Freedoms Awards uiteindelijk op 31 maart 2021 digitaal uitgereikt. De laureaten werden tijdens een online ceremonie toegesproken door o.a. koning Willem-Alexander en minister-president Mark Rutte. De laureaten gingen na de ceremonie live in gesprek met diverse jongeren onder

leiding van presentator Joris Luyendijk tijdens de Four Freedoms Meet-up.

Laureaten

De winnaars van de Four Freedoms Awards 2020 waren de Filipijnse journalist Maria Ressa, presentator en wereldverbeteraar Sander de Kramer, Religions for Peace (Azza Karam) en de burgemeester van Palermo Leoluca Orlando. De International Four Freedoms Award werd uitgereikt aan de Verenigde Naties. Deze werd in ontvangst genomen door hun secretaris-generaal António Guterres. De verschillende awards werden digitaal uitgereikt door minister-president Mark Rutte, voetbaltrainer Guus Hiddink, journaliste Simone Weimans, reclamemaker Mark Woerde en actrice Hadewych Minis.

Koning over corona

Een bijzonder moment was de bijdrage van koning Willem Alexander die verwees naar de coronapandemie: "Door de coronapandemie hebben we stukjes van onze vrijheid moeten opgeven. Dat doen we uit vrije wil en voor een hoger doel: Bescherming van onze gezondheid en die van de mensen om ons heen. Ons geduld en uithoudingsvermogen worden zwaar beproefd. De Four Freedoms Awards-winnaars kunnen ons hoop en inspiratie geven in deze moeilijke tijd. Ze zijn voorbeelden waaraan we ons kunnen optrekken."

Meet-up met kijkers uit 27 landen

Na de ceremonie was er een live verbinding met de laureaten en gingen ze in gesprek met vier jongeren onder leiding van presentator

Joris Luyendijk. Dit nieuwe concept heet de Four Freedoms Meet-up. Kijkers konden via de chatfunctie vragen stellen aan de laureaten. Namens de VN was Executive Director van UNICEF Henrietta Fore online aanwezig. Deze uitzending werd live uitgezonden door Omroep Zeeland, werd online bekeken op enkele deelnemende scholen en is al door honderden mensen (terug) gekeken. Kijkers kwamen o.a. uit Nederland, maar ook uit bijvoorbeeld Australië, de Filipijnen, Zweden, Maleisië en Nepal.

Terugkijken van de ceremonie en de Meet-up kan via het YouTube account van de Roosevelt Foundation: <https://www.youtube.com/user/FourFreedomsAwards>.

6. Bevrijdingsfestival Zeeland | Mei

Vanuit Cinecity in Vlissingen werd op 5 mei 2021 het Bevrijdingsfestival@home uitgezonden. Een compleet online programma met muziek van gevestigde, maar vooral aanstormend talent, debat, lezingen en interactie met publiek, met als voordeel dat het programma door iedereen in (maar ook buiten) Zeeland te volgen was.

Vrijheidscafé

In samenwerking met Omroep Zeeland werd van 's morgens 9.00 uur tot 's middags 18.00 uur feestelijk live radio-uitzending gemaakt met een gevarieerd programma bestaand uit livemuziek van Zeeuwse talentvolle muzikanten, interviews met gasten over vrijheidsthema's en een verslaggever op locaties in Zeeland.

Ontsteking Bevrijdingsvuur

Het bevrijdingsvuur werd met een fakkel vanuit Wageningen gebracht door twee jonge dansers; Tommy & Rowan. Het vuur werd ontstoken op een speciaal gebouwde stelling met beelden uit de Tweede Wereldoorlog, door Bob Latuheru en commissaris van de Koning Han Polman. In de toespraak van de commissaris van de Koning en Bob Latuheru werd gerefereerd aan 70 jaar Molukkers in Nederland en Zeeland.

Muziek

De XL-zaal in Cinecity was voor de gelegenheid omgedoopt tot 'Mainstage Live' met vanaf 13.00 uur toptredens van o.a. Altin Gün, Ruben Annink en Frouke, Sophie Straat en de Zeeuwse band PEER. Tijdens deze livestream kwamen ook de optredens van de Ambassadeurs van de Vrijheid voorbij. Ook de grote finale van de 'Zeeuwse Belofte' was onderdeel van deze livestream evenals het nieuwe programmaonderdeel Songs for Freedom. Naast een exclusieve masterclass songwriting door Lucas Hamming, werd de voorronde live uitgezonden via Facebook en later verwerkt naar een show van 30 minuten voor uitzending in de livestream op 5 mei. De uiteindelijke winnares van de voorronde is Estalilia Brinkman geworden.

Talks

Op het Talks-streamingkanaal was de hele dag een inhoudelijk programma met debat, colleges en documentaires te volgen. Onder andere de Vrijheidscolleges met voordrachten van komiek en presentator Soundos El Ahmadi, schrijver en journalist Haroon Ali en zanger en presentator Joris Linssen. Ook de traditionele H.M. van Randwijklezing vond dit keer plaats vanuit Cinecity. In drie interviewrondes van telkens 20 minuten blikte Clair Polak terug met voormalige H.M. van Randwijk sprekers op hun eerdere lezing. Aan tafel zaten schrijver, journalist en documentairemaker David van Reybrouck (lezing 2014), strafpleiter advocaat Inez Weski (lezing 2012) en journalist en oud-hoofdredacteur van NRC Handelsblad Peter Vandermeersch (lezing 2018). De H.M. van Randwijklezing was de hele avond in carroussel bij Omroep Zeeland te zien.

Offline

Naast alle online activiteiten zijn er ondanks de Coronamaatregelen ook nog een aantal offline activiteiten geweest. Zo hebben we door de hele provincie een krant met als thema Vrijheid verspreid en op diverse locaties Vrijheidssoep uitgedeeld. Ook was er een kleurwedstrijd voor kinderen uit de hele provincie.

Resultaten

De organisatie van Bevrijdingsfestival, Cultuurwerf, kijkt met gepaste trots terug op de speciale corona editie van het festival. De streamingcijfers gaven een bereik aan van ruim 42.000 unieke inloggers, dit vertaalt zich in een recordaantal kijkers. Kijkers die ook nog eens gemiddeld 60 minuten het programma volgden. Met de cijfers kan er geconcludeerd worden dat dit, qua bezoekersaantal, het meest succesvolle Bevrijdingsfestival Zeeland ooit is geweest. Leuk detail is ook dat het Bevrijdingsfestival Zeeland@home middels de social mediakanalen reacties uit heel Nederland heeft mogen ontvangen.

7. *Première documentaire* *'Allemaal Mensen' | Mei*

Wie je nog niet ontmoet hebt, ken je niet. Je hebt aannames en vooroordelen en plaatst zo iemand in een hokje. Als we er nou eens vanuit zouden gaan dat we allemaal mensen zijn. Wordt de wereld dan niet veel leuker?

Op Bevrijdingsdag 2021 is de documentaire 'Allemaal Mensen' in première gegaan. Deze documentaire is gemaakt door Anti Discriminatie Bureau Zeeland, samen met het bureau Goedzooi. Binnen no time was de documentaire vaak bekeken en stroomden de enthousiaste reacties binnen. De première tijdens het online Bevrijdingsfestival vanuit Cine City in Vlissingen was een succes te noemen!

Het doel van de documentaire

In de documentaire 'Allemaal Mensen' maakt de kijker kennis met zes personen met elk hun eigen verhaal. In tweetallen gaan deze mensen het gesprek aan over de vooroordelen waarmee zij in het dagelijks leven te maken krijgen én over de vooroordelen die zij zelf hebben.

De documentaire laat zien dat mensen vaak veel meer gemeen hebben dan ze vooraf zouden denken. En dat onze aannames vaak maar één plek zouden moeten hebben: de prullenbak. In de documentaire staan het stimuleren van een inclusieve samenleving, verminderen van racisme en discriminatie en het vergroten van bewustwording over de eigen vooroordelen centraal.

Documentaire te zien op Zeeuwse scholen

De documentaire 'Allemaal Mensen' wordt ook gebruikt in gastlessen op Zeeuwse middelbare scholen. Er is ondersteunend lesmateriaal ontwikkeld waarmee de leerlingen aan de slag gaan. En als kers op de taart: de documentaire werd ook geselecteerd voor Film by the Sea 2021! Op zaterdag 18 september 2021 werd de documentaire afgespeeld in CineCity in Vlissingen.

Ben je benieuwd naar de documentaire 'Allemaal mensen'? Bekijk hem op: www.allemaalmensen.nl.

8. In gesprek met Typhoon | Juni

Waarom is een gesprek over de erfenissen van het slavernijverleden betekenisvol voor elke Nederlander? Wat kunnen we ervan leren? Maar hoe doen we dat? De Nederlandse hiphop muzikant Glenn de Randamie, beter bekend als Typhoon, sprak op woensdag 16 juni met ruim 280 Zeeuwen over diversiteit, een inclusieve samenleving en Black Lives Matter. Hij deelde zijn persoonlijke verhalen, gevoelens en ervaringen. Deelnemers aan deze interactieve meeting gingen daarna met hem in gesprek en kregen ruimte voor het stellen van vragen of het delen van eigen ervaringen.

Onderdeel van Keti Koti

Het gesprek met Typhoon was een gezamenlijk initiatief van de Keti Koti Community Zeeland en HZ University of Applied Sciences en werd mede mogelijk gemaakt door Provincie Zeeland/ Four Freedoms Door Het Jaar Heen, Stichting Slavernijmonumenten Zeeland, ZB Bibliotheek van Zeeland, NINsee en Europe Direct. Black Lives Matter, gendergelijkheid, vrouwen aan de top: inclusie en diversiteit staan hoog op de maatschappelijke agenda. Als rapper, zanger, spreker en inspirator speelt Typhoon een gedreven rol in dit debat. Op een eerlijke en kwetsbare manier met rake teksten.

“Wees open. Durf te vragen”

Typhoon ziet zijn rol als het bespreekbaar maken van de problematiek, het blijven voeden van de vooruitgang en het mee zoeken naar een passend antwoord op de vraag: hoe dan wel? Wat kun je als onderdeel van die generatie, als individu in deze maatschappij, nu doen om inclusie te bevorderen? “Wees open. Durf te vragen”, zegt Typhoon. “Vaak is het de intentie, het durven, de moed die telt. Wees moedig in je ongemak. Want de weg naar inclusie zal voor ons allemaal zo nu en dan ongemakkelijk zijn. We worstelen allemaal met vragen en onzekerheden. Is het gepast om een opmerking te maken over iemands geaardheid? Is het grappig om een zwarte collega te vragen of hij lekker is bijgekleurd in de vakantie? Het is aan ieder van ons om bij onszelf na te gaan: wat is mijn rol in dit debat? Verandering begint bij de vraag of we ervoor openstaan met onszelf geconfronteerd te worden.”

9. Herdenking Slavernijverleden (Keti Koti) | Juli

Op 1 juli 2021 werd in de Abdij in Middelburg en bij het slavernijmonument op de Balans traditiegetrouw de afschaffing van de slavernij herdacht en gevierd. De herdenking en de viering was dit jaar vanwege corona opnieuw anders en kleiner dan in voorgaande jaren. Maar de lading van 'Keti Koti' was misschien nog wel groter dan in andere jaren. De aandacht voor het slavernijverleden neemt toe.

Dialoggroep Slavernijverleden

Op 1 juli 2020 werd het Adviescollege Dialoggroep Slavernijverleden ingesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Dit adviescollege kreeg als taak om binnen het Koninkrijk der Nederlanden een dialoog te organiseren over het slavernijverleden en de doorwerking daarvan in de hedendaagse samenleving. Op 1 juli 2021 werd het rapport met bevindingen en adviezen aangeboden aan minister Ollongren.

Keti Koti Zeeland

Aan de herdenking in de Abdij en de kranslegging op de Balans namen kinderen van de Algemene Basisschool Middelburg en De Omnibus in Vlissingen deel. Drie kinderen van de Middelburgse school droegen zelfgeschreven gedichten voor. De school uit Vlissingen deed mee aan het project 'De Overtocht'. In dit project leerden kinderen over het slavernijverleden, maar ook over de gevolgen van deze trans-Atlantische slavenhandel vandaag de dag. Vervolgens konden de kinderen de verhalen en hun ervaringen, onder leiding van twee kunstdocenten, verwerken in een prachtig wandtapijt dat na de ceremonie kon worden bekeken.

Gedeputeerde Anita Pijpeling was blij met de aanwezigheid van de kinderen. "Slavernijgeschiedenis is een deel van onze geschiedenis waar je moeilijk trots op kunt zijn. Maar het is wel belangrijk om het ondanks de schaamte juist wel over dit

verleden te hebben. Daarom ben ik blij dat de afschaffing van de slavernij ieder jaar op steeds meer plaatsen wordt herdacht en gevierd. En blij dat er op steeds meer scholen, zoals op jullie school, aandacht is voor dat slavernijverleden. Uit het rapport dat vandaag is aangeboden aan de minister blijkt dat er nog steeds sprake is van ongelijkheid, waar veel mensen van zwarte kleur dagelijks mee worden geconfronteerd. Ik hoop dat we vandaag, maar ook alle andere dagen in het jaar, de confrontatie met het verleden aan durven gaan en naar elkaar luisteren en met elkaar in gesprek gaan. Luisteren naar het verdriet en de pijn die is aangedaan. Toen en nu. Alleen dan kan er iets worden gedaan aan racisme, waarbij mensen met een andere achtergrond en kleur onbewust of bewust gediscrimineerd worden."

FILM BY THE SEA

10. Educatieprogramma *Film by the Sea | September*

In samenwerking tussen Film by the Sea en HZ Cult is in 2021 voor het tweede jaar op rij in coronatijd een educatieprogramma aangeboden gedurende het filmfestival van 10 t/m 19 september. Het educatieprogramma richt zich op studenten en leerlingen van het voortgezet- middelbaar- en hoger beroepsonderwijs.

Dankzij de steun van de Provincie Zeeland heeft Film by the Sea het busvervoer van en naar Film by the Sea gratis beschikbaar kunnen stellen voor scholen uit de hele provincie. In totaal hebben 2491 leerlingen en studenten dit educatieprogramma tijdens het filmfestival bezocht.

Thema's

Het educatieprogramma van Film by the Sea focust zich op voor de doelgroep belangrijke thema's als seksualiteit, discriminatie, zelfbeschikking en het omgaan met emoties. De thema's sluiten direct aan op de leefwereld van jongeren. De films zijn geselecteerd in samenwerking met Movies That Matter. Dankzij deze samenwerking is er bij iedere film een verdiepend randprogramma aangeboden in vorm van stellingen en gesprekken, onder begeleiding van moderatoren waaronder Eva Eikhout (BNNVARA) en Lisa Wade. Ook hebben docenten lesmateriaal ontvangen om de films en de thema's voorafgaand aan hun bioscoopbezoek te behandelen in de klas.

Slag om de Schelde

Naast het beschikbare educatieaanbod van Movies That Matter, is er in samenwerking met Film by the Sea ook een randprogramma ontwikkeld bij de film De Slag om de Schelde. De film werd gedurende het festival door bijna 600 mbo-scholieren bekeken.

Vertoonde film

Het aanbod van films tijdens het educatieprogramma van Film by the Sea 2021 bestond uit: A Perfectly Normal Family, Antigone, Shadow Game, Vechtmeisje, The Peanut Butter Falcon, Les Misérables, Slag om de Schelde en de film Trash.

black achievement month

11. Black Achievement Month | Oktober

In oktober vond de derde editie van de Black Achievement Month (BAM) plaats in Zeeland. BAM is een jaarlijks Nederlands evenement dat 'Black Achievers' (zwarte Nederlanders) en hun bijdrage aan de Nederlandse samenleving bij een breed publiek onder de aandacht brengt. Samen willen we gekleurd talent en 'nieuwe' verhalen voor het voetlicht brengen. Kunst en Cultuur is een van de belangrijkste pijlers. Dit jaar was er veel ruimte voor de jeugd.

Het programma

Een greep uit het programma: POPAANZEE trapte de maand af met een exclusieve Urban Masterclass door spoken word artist Elten Kiene in het MuZEEum in Vlissingen. Stichting Danzee haalde de voorstelling TINTEN van dansgezelschap Aya naar Zeeland. Dat resulteerde in een dertigtal zeer intieme dansvoorstellingen in de klas door zwarte dansers. In TINTEN nemen deze dansers je op een eerlijke en kwetsbare manier mee in hun eigen persoonlijke verhaal. Van heel dichtbij. De ideale setting om te kijken, luisteren en met elkaar te praten. De voorstelling was op woensdag 13 oktober ook te zien in Schouwburg Middelburg.

Cinema Middelburg vertoonde de hele maand lang de film 'Martin Luther King vs. The FBI'. Regisseur Sam Pollard toont in deze documentaire hoe de vreedzame voorvechter van de Afro-Amerikaanse burgerrechtenbeweging Martin Luther King Jr, kort na zijn beroemde 'I have a dream'-speech door de FBI werd aangemerkt als gevaar voor de toekomst van Amerika. Op zondag 31 oktober sloot Keti Koti Zeeland en Urban Umbrella de BAM af met een muzikaal en cultureel programma voor en door jongeren. Awareness Event vond plaats in boekhandel 't Spui en de Kazematten in Vlissingen.

12. Literaire Tocht | Oktober

Ieder jaar nodigt ZB Bibliotheek van Zeeland een auteur uit om een novelle te schrijven over vrijheid en verdraagzaamheid. In 2021 verzorgde de Vlaamse auteur en journalist Dalilla de Literaire Tocht en bezocht zij scholen voor voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs in Zeeland.

In haar werk strijdt Hermans tegen ongelijkheid, discriminatie en racisme. Met deze thema's in haar achterhoofd schreef ze, in het kader van de Black Achievement Month, de novelle 'Zero'. Haar lessen in de klas werden zeer positief door scholen beoordeeld. Dit zijn onderwerpen wat jongeren bezighoudt, merkte een docent op.

De Literaire Tocht vond plaats van 4 t/m 8 oktober 2021. Hermans verzorgde onder andere lezingen bij Mbo Scalda in Middelburg, Goese Lyceum in Goes, Nehalennia en CSW in Middelburg en Scheldemond College in Vlissingen.

Dalilla Hermans

Dalilla Hermans (1986) is auteur en opiniemaker. Ze werd geboren in Rwanda en geadopteerd. Ze schreef het autobiografische 'Brief aan Cooper en de wereld', het kinderboek 'Brown Girl Magic'. In 2019 volgde het fictieboek Black Out. Haar laatste boek 'Het laatste wat ik nog wil zeggen over Racisme' verscheen in februari 2020.

13. Filmscreening Drie Vrouwen: Over Slavernij en Vrijheid | November

De filmscreening op 3 november 2021, georganiseerd door het RIAS, was ter herdenking van de Black Achievement Month. De film 'Drie Vrouwen: Over Slavernij en Vrijheid' gemaakt door Ida Does heeft meerdere prijzen gewonnen binnen en buiten Nederland en bespreekt het koloniale verleden van Nederland maar vanuit het perspectief van

drie vrouwen: curator Valika Smeulders, Winti priesteres Marian Markelo en onderzoekster Ellen-Rose Kambel. Na de filmscreening vond er een discussie plaats gevoerd door medewerkers van het RIAS. Vervolgens was er een Q&A met het publiek.

Positieve reacties op inhoud

Er waren ongeveer 35-40 mensen aanwezig, die allen positief hebben gereageerd betreft de inhoud van de film en de discussie. Voornamelijk omdat er een link werd gelegd tijdens de discussie tussen Zeeland en de inhoud van de film. Daarnaast werd de rol van documentairefilm in het bediscussiëren van moeilijke onderwerpen zoals slavernij en kolonialisme besproken, en is er

ook gekeken naar de inspiratie uit de Amerikaanse geschiedenis, namelijk belangrijke civil rights figuren zoals MLK en Rosa Parks, en hoe dat is verwerkt in de film.

De gastsprekers Ida Does en Marian Markelo waren allebei erg blij om hun film te mogen vertonen en bespreken in Middelburg en met de hele goede vragen die ze hadden gekregen van het publiek. Ze waren beiden ook blij om te zien dat er een aantal jonge studenten aanwezig waren die ook actief meededen tijdens de discussie.

14. Vrijheidscollege met Dieuwertje Blok | November

Op 4 november was Dieuwertje Blok te gast bij ZB Bibliotheek van Zeeland. Zij opende het vierdaags festival 'Na de Strijd' met een speciaal Vrijheidscollege voor kinderen.

Dieuwertjes visie op vrijheid

Dieuwertje deelde in dit kindercollege haar visie op vrijheid aan de hand van haar eigen levensverhaal. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was haar familie door hun Joodse afkomst gedwongen om onder te duiken. "Mijn moeder was 19 toen ze moest onderduiken. Haar verhaal is natuurlijk ook heel bepalend geweest voor mijn gevoel van vrijheid. Ik ben het aan haar verplicht om, net als zij gedaan heeft na de oorlog, ervoor te waken dat de bevrijding toen niet voor niets is geweest."

'Vrijheid is een werkwoord'

De kinderen luisterden vol belangstelling naar Dieuwertje die vertelde hoe haar moeder de Tweede Wereldoorlog heeft beleefd en hoe zij nu naar vrijheid kijkt. Aan het eind van het Kidscollege mochten de kinderen vragen stellen. Over de vraag "Bent u boos op alle Duitsers?", hoefde Dieuwertje Blok niet lang na te denken. "Absoluut niet. Na de oorlog heeft mijn moeder een keuze gemaakt: niet haten, niet wantrouwen, niet bitter worden, blijven geloven in een betere toekomst. Ze heeft me geleerd dat vrijheid een werkwoord is. Iedereen kan elke dag op heel kleine momenten keuzes maken die belangrijk zijn voor jouw vrijheid of die van een ander. Mijn moeder heeft die vrijheid niet voor lief genomen, maar er een werkwoord van gemaakt door er op haar manier voor te waken dat die bevrijding niet voor niets is geweest."

15. Festival Na de Strijd | November

Van 4 tot en met 7 november organiseerde Stichting Valreep festival 'Na de Strijd'. Een klein festival met muziek, theater en lezingen over de soms diepe sporen die de Tweede Wereldoorlog heeft nagelaten. "Na de strijd toont het gevecht van mensen als de vrede al getekend is", aldus Rens Schot van Stichting Valreep. "Na de bevrijding brak, ook in Zeeland, een periode van herstel van oorlogsschade en van schaarste aan. Maar ook van optimisme en vernieuwing. Alle reden dus voor een positieve blik op de toekomst van een vrij Nederland. Maar later, en soms heel veel later, werd duidelijk dat de oorlog dan wel voorbij mocht zijn, maar dat die periode van bezetting bij velen pijnlijke littekens had nagelaten."

Verskillende locaties in Zeeland

Het festival werd uitgevoerd op verschillende locaties in Zeeland, waaronder het Bevrijdingsmuseum in Nieuwdorp, het Polderhuis in Westkapelle, oorlogsmuseum Gdynia in Axel en de Nieuwe Kerk in Middelburg. Via diverse disciplines liet het festival zien over welke nalatenschap we dan spreken. Zo toonde de voorstelling 'De Erfenis' het krampachtig leven van de schoondochter van een fanatiek NSB-burgemeester. 'Naar Vuurland' vertelde het verhaal van een dienstplichtig militair die – jaren na dato – de lijken van gesneuvelde burgers en militairen moet identificeren. In 'Na de Landing' hoorde het publiek hoe ook in de relatief rustige Zak van Zuid-Beveland de emoties na de bevrijding doorwerkten. En in de Nieuwe Kerk stond het leven van de Joodse dagboekschrijfster Etty Hillesum en het hedendaags antisemitisme centraal.

Indrukwekkende verhalen

Stichting Valreep kijkt terug op een reeks indrukwekkende verhalen. "Niet altijd even vrolijk. Wel een kijkje in de ziel van mensen die de nodige treurigheid hebben meegemaakt. Dit soort verhalen moeten verteld blijven worden ook al is de oorlog nog zo lang geleden. Het is van belang omdat we ons niet realiseren dat we al heel lang geen oorlogssituatie kennen. Daar zouden we zuiniger op moeten zijn."

COLOFON

Tekst en opmaak:

- werkgroep Four Freedoms door het jaar heen

Fotocredits

- Werkgroep Four Freedoms door het jaar heen
- Educatieprogramma Film by the Sea - Lex de Meester
- Afbeelding Oude Stadhuis Filmscreening Days of May - R. Kimpe 1940 (Stadhuiscollectie Middelburg)